Tečaj XV. **NOVICE** List 21.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 14. marca 1857.

Presv. Cesar in Cesarica v jami Postojnski.

Domovina naša se odlikuje z mnogoverstnimi natornimi čudi, med kterimi jama Postojnska v pervi versti stojí. Kar nima vsa Evropa, občuduje popotnik na našem Notrajnskem, in naj se sponaša Amerika s svojo „Mamutovo“ špiljo v Kentuki, od ktere pravijo, da 160 angležkih (tedaj čez 20 avst.) milj meri, v bogastvu in krasoti kapnikov vendar ni senca proti naši Postojnski.

Ni se tedaj čuditi, da berž ko je bilo potovanje Nju Veličanstev v slovenske in talijanske kronovine določeno in se je zvedilo, da pridejo presv. Cesar s Cesarico tudi na Krajnsko, se je berž obudila tudi želja pokazati Jima jamo Postojnsko v prazničnem lišpu. Že v Ljubljani so Cesar obljubili, vernivši se iz Talijanskega domú, ogledati biser Postojnski, in na poti iz Gorice so preteklo sredo, 11. dan t. m. v veselje vsem spolnili dano obljubo.

Od vseh krajev, bližnjih in daljnih, je privrela obila množica ljudí vseh stanov, ki je želela se vdeležiti slovesnosti današnje, ko se je Nju Veličanstvoma na čast imela jama Postojnska pokazati v vsi svoji krasoti, kakor se napravi nevesta, kadar obhaja svoj najveselejši dan.

Odzunaj pri vhodišču v znamenje, da Veličastna Gostova prideta, so nad jamo vihrale bandera. Nju prihod pa so oznanovali možnarji, ki so pokali na gori, da se je razlegalo krog in krog.

Dopoldne okoli pol desetih sta presv. Cesar in Cesarica stopila na prag jame, sprejeta od prevzvišenega deželnega poglavarja gosp. grofa Chorinski-ga, dvornega svetovavca gosp. grofa Hohenwart-a, kteri je vodja bil vseh naprav, s kterimi se je za današnji dan olišpala jama, in pa okraj. predstojnika gosp. Murnik-a. Notri pa je v lepem redu na različnih prostorih razpostavljena množica ljudí, kterih se je menda blizo 2000 štelo, pričakovala prihoda Nju Veličanstev.

Ta slovesni trenutek si je mislil pesnik naš, ko je v priličbi dal Slovenii sledeči poklon govoriti

Nju Veličanstvoma

ob slavnem povratku iz Talijanskega:

Čula šumenje doneče valov sem jadranskega morja,
Ko je zvihral parobrod z Vama ponosno po njem;
Čula rjovenje radostno sem benečanskega leva,
Čula vriskanja sem jek krasnih lombarških ravnín,
Ko sta stopila na prag mogočne kraljice pomorske.

Kakor megla skadí se v černi noči rojena,
Kadar zabliska se dan, sonce zažene svoj žar:
Podpihovanje splašilo se tak sosedne dežele,
Zmote je vpešal naklep, zlobe kovarske namen,
Ko si prikazal se Ti, ter Carinja s Taboj premila.

Ti si pogumen podal na pot brez trum se vojšakov,
Vergel od sebe si meč, djal clo tehtnico na stran;
Skazal se v moči naj veči le lastni vladarjem,
V moči, ki božja lastnost, jih poveliča v nebo:
Velikodušno proglasil si prizanesbo vesolno.

Kamor Te peljal pogled, razpel blagomilo si serce,
Vsake stopinje je znam velikodušen kak dar;
Ljudstvu, boljarom, umetnikom: vsem razodel si ljubezen;
Stopil kot oče premil si med družino otrok
In premagal si tak presoje in staro sovražtvo.

Z oljko si šel, nazaj se verneš z lovorom slavnim,
Mir Tvoj bil je le cilj, — zmago brez vojsk si dobil;
Slava zato Ti doní od roda do roda neskončna,
Vedno slovelo imé Tvoje bo v zgodbi zaslug,
Bolj ko junakov imena v listih kervavo žareče.

Slava zato Ti, moj Car, slava Ti trikrat, devetkrat,
Vnema se v persih mi čut, ko Te spet čakam nazaj!
Ah al kak bi zamogla Te vredno zdaj še sprejeti,
Ko kar narava krasot, človek kar ima močí:
Vse Ti skazale v obilnosti ste kronovini italske!

Vendar obupati nočem, ker mi v zavesti lastnina,
Čudo največje zemljé, preveličasten je hram;
Jamo Postojnsko odprem — prečarno poslopje natore,
Ki pod kamnito zemljó tamno zakrita leží,
V njem pa je taki zaklad, da slednji osupnjen se čudi.

Glej, in ta svet je mojega serca svitla podoba!
Skrito, kamnito se zdí, v njem pa je čutja procvet,
V njem resnica, ljubezen, pogúm, zaup in zvestoba,
Moj je največi zaklad; Vama zato ga odprem,
Da ob slavnem povratku skažem veselje dostojno!

Dr. Lovro Toman.

Stopimo sedaj tudi mi v jamo, in glejmo, kaj se godí v podzemeljskih prostorih.

Vhodiše v veličansko jamo je izzačetka tesneje in nižje; pravlica pripoveduje, da tù noter je nekdaj Pivka pod goro tekla, pa se je nje struga po nekem potresu pogreznila globoko doli, kjer dandanašnji teče. Ko greš v ti luknji nekoliko korakov, te zapustí svetloba podnevna in temá podzemeljskega hrama te sprejme v svoje naročje. Lepa misel je tedaj bila, na tem mestu in preden se odpre véliki „dom“, napraviti razsvitljen napis, ki se je glasil: „Dalje kot solnčni žarki spremlja ljubezen ljudstva Franc-Jožefa in Elizabeto“.

Še nekoliko stopinj in v tem hipu se odpre pervo čudo — veličanski dom. Prihod Nju Veličanstev na to mesto je pozdravljala „cesarska pesem“, ki jo je igrala vojaška muzika, da je donelo po obširnem prostoru kakor mogočen grom. Med tem pa so se razlegali „Živio-klici“. Misli si 16 sežnjev visoko in 24 sežnjev široko kamnitno poslopje, gori na levi strani s širokim mostovžem, doli globoko pa jezerce, v ktero se tù Pivka razprostira, — misli si to vse krasno razsvitljeno in luči različnih barv zraven tega še lesketati v vodi, — misli si še veliki prostor v rudečem žaru, ki ga je razlival bengališki ogenj po celem „domu“, in lopte (balone) iz globočine gori proti visokemu

stropu v zraku plavati,—in rad nam boš verjel, da pogled ta je mogel res biti rajski, kterega se človek ni mogel dosti nagledati.

Pa pojmo še naprej.

Spominek cesarja Ferdinanda „kramarnica“, „slap“, „Stock im Eisen“, „medvedova glava“, „gledišna loža“, „cvetno zelje“, „ječa“, „Mariina podoba“, „vegasti stolp Piziški“, „trojobarveni steber“, „kapelica“, „orglje“, „spominek“ in več drugih kapnikov, ki so podobni imenovanim stvarem, je bilo tako razsvitljenih, da se je njih podoba lepo vidila. Našteli smo okoli 40 razsvitljencov z napisi.

Vsega na drobno popisati, ni mogoče; tudi bi noben popis ne dosegel, kar je oko danes tukaj vidilo. Živo smo čutili povsod resnico Čičevih besed, ko je leta 1818, pervi zagledavši nov, poprej neznani oddelk Postojnske jame, veselja poln zakričal: „Tù je nov svet — tù je raj!“ — Ko sta Cesar in Cesarica memo „kapelice“ šla, so pevci v nji peteroglasno peli tisto pesem „Rose vom Baierland“, s ktero je bila presv. Cesarica ob pervem prihodu na Dunaji pozdravljena.

Čuda lepo je bilo razsvitljeno tako imenovano „plesišče“, tisti 15 sežnjev široki, 25 sežnjev dolgi in 42 čevljev visok prostor, ki je raven kot pod na plesišču in kjer ob binkuštnih veselicah tudi res plešejo. Ko bi ne bil ravno postni čas, bi se bili danes tukaj naši Notranjci in Notranjke v národni obleki sukali; tako pa je verla idrijška muzika igrala le slovenske národne viže. Tù je gosp. deželni poglavar Nju Veličanstvoma poklonil pesem „Frühlingslied“, ki jo je zložil gosp. dr. H. Kosta in v 2000 iztisih razdeliti dal.

Vhodišče v novo jamo je bilo z razsvitljenim nadpisom okinčano in vse imenitnejše podobe razsvitljene, posebno „mala gora Kalvarija“, ktera se je, ko sta Cesar in Cesarica k podnožji njenem prišla, lesketala v rudečem bengališkem ognji.

Pri izhodišču iz nove jame, unstran gore „Ljubelja“ se odprè 200 sežnjev dolga jama, polna lepih kapnikov in s krasnim razgledom iz povišanega mesta, ki se imenuje „Lepovid“ (Belvedere). Na tem mestu je gosp. deželni poglavar prosil Nju Veličanstvi, naj blagovolite dovoliti, da se ta del imenuje po Nju imenih. In ko ste to dovolile, se hipoma na neki stranski steni zalesketá lično razsvitljeni napis: „Franc-Jožefova in Elizabetna jama“ — v daljavi pa je žarel rudeč ogenj in „Živijo-klici“ so doneli po veličanskem prostoru, v tem, ko Cesar in Cesarica zapisujete svoje imeni v jamsko knigo.

Najkrasniši del Postojnske jame je tako imenovana „gora Kalvarija“ — od vseh strani prost, 30 sežnjev visok grič, kterega kinči sto in sto pokonci stoječih stebrov iz raznobarvanih in raznodebelih kapnikov. Ko sta se Cesar in Cesarica približala „Kalvarii“, je visoko na gori začelo 20 gosp. bogoslovcev pod vodstvom gosp. Gr. Riharja temu mestu primerne pesmi (psalme, himno cvetne nedelje in Stabat mater) péti. Globoko v serce so segale njih melodije.

Na poti nazaj skozi staro jamo so bili spet vsi imenitnejši kapniki lično razsvitljeni, kakor „šapoteljni“, „mala in vélika cipresa“, „rudeče morje“, „kanonini steber“, „spovednica“, „zagrinjalo“ itd.

In tako smo prehodili dolgo pot pod zemljo, ktero je okoli 16.000 luč razsvitljevalo. Po vsi jami Postojnski je bila pot ponovljena in popravljena, nasipana z belim drobnim peskom, kamor so ga več tisoč voz napeljali. Ker je zavolj dežja v novi jami, tam, kjer je lani stena prederta bila, še pred ta večer bilo dosti vode, so jo ponoči v škafih iznosili, tako, da razun nekterih mest je bila pot skozi in skozi suha in lepa.

Cesar in cesarica sta bila popolnoma zadovoljna z vsem; občudovala sta veličanstvo natore, pa s pohvalo tudi spoznala naprave, ki so to veličanstvo pokazale v celi krasoti. Dela v jami je gosp. grof Hohenwart, marljivi nadzornik vseh jamskih naprav za to svečanost, razdelil med več gosp. inženirjev, vodstvo in gospodarstvo pa je izročil gosp. okr. adjunktu Arko-tu. Namesto obilnih besed rečemo ob kratkem le tole: delo je povsod, v velikem in malem, slavilo svoje mojstre!

Vsem pa, ki so potovali danes skozi 2 uri v tem podzemeljskem 1243 sežnjev dolgem svetu in so ogledovali čuda njegove v največjem lišpu, bo živel ta dan v vednem spominu.

Sadjoreja,

kakor jo v predvorski šoli že sedem let učimo.

(Konec.)

3. Cepljenje v sklad.

35. Kako se pa v sklad cepi?

Najpred se odžaga divjak tam, kjer ima gladko kožo.

36. Kako visoko od tal naj se divjak odžaga?

Če je divjak močno vrašen in že saj kakor ročnik debel, se smé kake tri ali več čevljev visoko odžagati; če je pa divjak slabo vrašen, se mora bolj nizko cepiti.

37. Kaj se storí z odžaganim divjakom?

Odžagani divjak se po verhu gladko poreže, z močnim nožem po sterženu prekolje, v sklad se zabije zagojzdica in sklad se z ojstrim nožem na obéh straneh gladko poreže.

38. Kako se cep pripravi?

Cep se na obéh straneh poldrug pavec na dolgo tako poreže, da je zagojzdi podoben, potlej se mu naredí na obéh straneh rama, in se tako v divjakov sklad vtakne, da znotranja koža divjaka in cepiča vkup pridete, potem se sklad z vlažno ilovco ali cepivnim voskom dobro zamaže in s cunjo obeže.

39. Na koliko cepov se v sklad cepi?

Ako divjak ni čez en perst debel, se mu dá le en cep; če je pa divjak že precej debel, se mu dasta dva cepova.

40. Kaj je treba pomniti, kadar se v sklad z dvéma cepičema cepi?

Je treba gledati, da se cepova tako oberneta, da sta v verhu bolj eden od drugega, kakor v dnu, ali da sta kozlovim rogovom podobna.

41. Zakaj to?

Zato, da drevó saksebi raste, in da niso veje vejam na potu.

42. Kadaj pa je dobro v sklad cepiti?

Kadar les začenja muževen prihajati, pa se vendar še ne maji.

4. Cepljenje za kožo.

43. Kako se pa za kožo cepi?

Divjak se odžaga in po verhu gladko poreže.

44. Kaj potlej?

Potlej se poldrug pavec (poldrugo colo) od verha proti tlam koža prereže.

45. In kaj potem?

Za prerezano kožo se vtakne plošnjata zagojzdica, da se koža od divjaka loči, potem se cep vzame v perve tri perste leve roke, se sprekoma poldrug pavec na dolgo od ene strani do druge poreže; tako porezani cep se oberne, da se mu pičlo do steržena rama naredí.

46. Kaj se cepiču še zdaj storí?

Zdaj se mu še mertva koža nekoliko posterže, se do rame za preparano divjakovo kožo vtakne, z dobro opirjeno ilovco zamaže in s cunjo obeže.

47. Kadaj se za kožo cepi?

Za kožo se cepi, kadar je les že muževen, da se maji, kar se lahko do Kresa zgodí.

---

48. Doklej naj mlade drevesca v drevesnici rastejo?

Naj bolje je, če rastejo v drevesnici, dokler nisc kakih 6 ali 7 čevljev visoke, debele pa kakor precej debel ročnik.

49. Kdo naj posebno premajhnih drevesic ne presaja?

Tisti, ki ima slabo navado, da po vertih živino pase, ki velikrat majhne drevesca poškoduje ali pa celó pokončá.

50. Kako se mlade drevesca izkopujejo, da se jim koreninice preveč ne poškodujejo?

Najmanj se drevescom koreninice poškodujejo, če se začnejo na enem koncu ali na eni strani gredice kopati in se drevesce za drevescom z močno lopato iz zemlje vzdigne.

51. Kaj se storí z drevesci ko so izkopane?

Se morajo po koreninicah in po vejicah obrezati.

52. Ktere koreninice se morajo obrezovati?

Najprej se prireže serčna korenina, ktera naravnost v tla gré.

53. Ktere korenine se še prirežejo?

Vse tiste koreninice, ki so kaj ranjene, se toliko prirežejo, da je šanta gladka.

54. Na kaj se mora posebno gledati, kadar se drevesce po vejicah obrezuje?

Kadar se drevesce po vejicah obrezuje, se mora posebno gledati, kakošne koreninice da ima.

55. Zakaj se mora na koreninice gledati?

Zato, da se mu več vejic pustí, če ima veliko dobrih koreninic, in manj, če ima slabe koreninice.

56. Ali pa ni škoda lepih vejic in veršičkov prirezovati?

Ni jih škoda, ker to mora biti, če ne drevó hira ali pa celó pogine.

57. S čim naj se drevesca obrezujejo?

Z ojstrim nožem.

58. Kako se morajo vejice z nožem obrezovati?

Tako da se nož tako zastavi, da se vejice vselej od spodej gori odrezujejo, in da je odreza našev za popkom.

59. Kam se vsadé obrezane drevesca?

Vsako v svojo jamo.

60. Kakošne morajo jame biti?

Če je zemlja rahla in ne mokrotna, je dosti, če so 3 čevlje široke, poldrugi čevelj pa globoke.

61. Kaj pa, če je zemlja zeló šodrasta ali pa težka?

Morajo pa biti jame še širje in globočejše.

62. Kadaj je dobro jame kopati?

V jeseni ali pa saj ene tedne pred sajenjem.

63. Zakaj?

Zato, da zemlja pomerzne in se zrahlja.

64. Koliko mora biti drevó od drevesa vsajeno?

Orehi in kostanji morajo biti najmanj po 6 sežnjev (klafter) saksebi, jabelka, hruške in češnje po 4, in češplje po 2 klaftri.

65. Kadaj je dobro drevesca še bolj narazen saditi?

Če je zemlja posebno dobra, in se vé, da bojo drevesa zeló velike zrastle.

66. Kako globoko se drevesca sadijo?

Tako globoko, da korenine, kadar zrastejo, ne pridejo v rujavo, mertvo perst.

67. Kadaj se smejo tedaj globočejše in kadaj se morajo plitvejše saditi?

Če je rodovitna zemlja bolj debela, se smejo globočejše saditi; če je pa plitva, se morajo pa bolj plitvo saditi.

68. Kaj se storí, preden se drevesce v jamo postavi?

Se najprej mora kol v jamo postaviti in zabiti, potlej se smé vreči v dno jame, če je zlo globoka in perst deržeča, nekoliko kamnja, na to se dene enmalo srednje perstí, kteri se priverže tudi kaka lopata slabe z močno sognjito tnalovino zmešane perstí; potem se prideva zmiraj boljša s kako trohníno zmešana perst in se rahlo pritlačuje, dokler ni jama enmalo bolj kakor do rodovitne perstí napolnjena.

69. Kaj se potlej storí?

Se verže v jamo še ene dva persta debelo prav dobre in drobne perstí; potlej se vzame drevesce in se tako v jamo postavi, da mu je kol na severni strani.

70. Kaj pa potem?

Zdaj se koreninice po persti razprostré in se začnejo s prav dobro in drobno perstjo zasipati, drevesce se mora včasih enmalo potresti, da perst med koreninice šine, in perst se mora enmalo pritlačevati; na dobro perst je dobro spet kake trohníne dati; pri češpljah je dober tudi droben gnoj, in na vse to se razgerne še perst, kar je je ostalo.

71. Kaj se naredí okrog drevesca?

En čevelj okrog drevesca se naredí skledi podobna jama, da mokroto k drevesu vleče.

72. Kaj je zdaj še treba drevescu storiti?

Treba ga je še z vodo zaliti in pa Boga prositi, da bi ga blagoslovil in mu rasti dal.

L. Pintar.

Gradška asekuracija proti ognju

v pretečenem letu 1856.

Iz dokazka, ki ga je vodstvo gradške asekuracije proti ognju te dní na svetlo dalo, se vidi, da v pretečenem letu 1856 je 1950 gospodarjev na novo k nji pristopilo: iz Štajarskega 1163, iz Krajnskega 438, iz Koroškega pa 349.

Zavarovanih jih je bilo 5050 za 2 milijona 472.525 fl. zavarovane vrednosti, za 3 milijone 283.250 fl. pa klasne vrednosti. Vesvoljno premoženje, ktero je bilo lansko leto pri omenjeni asekuracii zavarovano, je zneslo 73 mil. 911.025 fl.

Vodstvo asekuracije je lani pogorelcom 155.366 fl. in 14 kr. za škodo ognja povernilo, in sicer: Štajarcom 97.176 fl. 27 kr., Koroščem 43.374 fl. 15 kr., Krajncem pa 14815 fl. 32 kr.

Letošnja tarifa je postavljena kakor lani na 15 krajcarjev od 100 goldinarjev. To plačilo se pa mora kakor je že večkrat rečeno bilo, do konca tega mesca sušca, namreč zadnji čas 10 dní po sv. Jožefu upravnikom te asekuracije odrajtati. Kdor ob pravem času ne plača, naj si sam pripiše, ako ga nesreča ognja zadene, da ob povračilo pride.

S pomočjo te asekuracije se je lansko leto 684 pohištev, ki so bile poprej s slamo krite, s ceglom pokrilo, 7 so jih s škerlmí, 6 s kositarjem, 120 pa s skodlami pokrili. Napravilo se je zraven tega tudi 388 zidanih opažev 234 varnih dimnikov, 53 strelovodov, 99 pohištev pa se je na varniši in prostorniši kraj prestavilo.

Gospodarjem na Štajarskem, Koroškem in Krajnskem, za ktere je imenovana asekuracija napravljena, podamo nje izkazek pretečenega leta z živo željo: da bi od leta do leta več gospodarjev svoje pohištva zavarovalo, in da bi res kadaj reči mogli: „zdaj se ognja ne bojimo, ker imamo svoje poslopja zavarovane!“

Živi ogenj.

V mični g. Draganovi povestici „Spoznanje“ smo brali, da slovenski pastirji, kadar si kurijo, okoli ognja skačejo popevajoči: Živi ogenj, jari žerec, kožoderec, vse polizavec, vse požigavec, hom, hom, hom!

Iz teh verstic vidimo, da je starim Slovencom ogenj veljal za živo bitje. Tudi stari Nemci so ogenj imenovali quecfiur, daz quecke fiwer [1]), primeri serbsko: vatra živa, oganj živi [2]), in latinsko: ignis animal [3]), dalje τὸ πυρ θηριον ἔμψυχον pri Egipčanih [4]). — toraj so si stari narodi ogenj mislili ko požrešno, žereče, gladovno, nikdar sito žival, vorax flamma, freker, bitar fiur, bitar logna, grâdag logna itd., kakor se vse v skandinavskih starih spisih ogenj velí [5]). Znamenito je, da v basnoslovji starih Indov se bog bliska in groma Indra-Pardžanja = slovenski Vidras-Perkun velí Irubukša [6]) „validus vorax“, in s tem imenom se ujema slovansko historiško ime Jarožir = der gewaltige Fresser, primeri gore: živi ogenj, jarižerec.

Jarožir je toraj bilo priime Perkunovo. Izklik: hom, hom, hom! pa opominja na staroslovenski Homa, boga ognja, indiški homa, „sacrificium Deo Agni dicatum“.

[1]) Grimm „Deutsche Mith.“ str. 568. — [2]) Vuk I. XLVI. dalje 3, 8. 20. — [3]) Cicero „De nat. Deor. 3. 14. — [4]) Herodot 3, 16. — [5]) Saem. „50 b. Hel.“ 78, 22 in na drugih mestih. — [6]) Amarasinh. ed. Paul. str. 41. 42. — [7]) Zastran igre:

Ravno tako so me razveselile imena Kulda, Svarda, Baroda; tudi one so priimena Vidrasa-Perkuna. Znano je, da so Indi, Germani in Slovani, tudi stari Gerki mislili, da Indra-Pardžanja kadar gromí, meče kamnate krogle „açman“, nemški Donar pa hamar = kamen. Slovaci imenujejo to kroglo kule, toraj Kulda pomenuje „Der Donnersteingeber“. Strela se velí v sanskritu svaruš; s to besedo se ujema ime polabsko-slovanskega boga Svaroh od korenike svar fulgere, toraj Svarda pomenuje „der Blitzgeber“. Na kamnu rimsko-slovenskem hranjenem v gradu Tanzenbergu na Koroškem stojí možko ime Svarda. (Muhar „Röm. Norik.“ I. 186).

Pa tudi Baroda, ktero ime celó v kranjskih narodnih pesmih nahajamo, izrazuje deževnika ali dežodatelja. V Zendu se velí vara dež, novoperziški: bârân, slovenski bara, mokrota, močvirina, toraj Baroda, „der Regengeber“. Primeri priime indiške Çive Varadâ.

Glejte dragi domorodci, da ni nobena besedica zavreči, in kako važne so za basnoslovne preiskave národne pesmi, vere, šege in celó otročje gurače. Gosp. Dragana pa prosimo, naj nam večkrat priobčuje kaj takošnih mičnih povestic. Kadar mi bode ugodilo pomen ostalih, v tej povestici še navedenih imen, kakor Namoš, Kert itd. razrešiti, jih bodem tudi „Novicam“ priobčil [7]). Dav. Terstenjak.

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz Šoštajna na Štaj. 7. marca. Danes jutro med drugo in tretjo četertinko na štiri je tudi pri nas močen potres bil, kakoršen že veliko let ne. Terpel je blizo 15 sekund. Duri, okna in stekla na mizi so klepetale, da smo se vsi iz spanja zbudili. Podnebje bilo je jasno in mirno, ob potresu pa se je slišal močen, molkel vihar. V šolo pridši mi pripovedujejo otroci: „Pri nas je ura obstala, pri nas so kokoši z gred poskakale, pri nas je božja martra s stene padla, jaz sem straha se jokala itd.“ Povém otročičem, kaj je potres, kake spremembe je že napravil po svetu: da so tù in tù puščave, kjer so bile nekdaj lepe mesta, — tù in tam jezera, kjer je bila nekdaj kopna zemlja itd. Neki fantič sklene ogovor: Hvala Bogu, da se pri nas še ni kaj takega pripetilo! — Še povém, da naše polja so do malega še pokrite z belo, merzlo odejo, pa smo zapazili, da se je ozimina zeló pogubila. Ob pravem času sem povedal otrokom v šoli — da naj tudi domá povedó — kaj letošnja zima tirja, žita na njivah zavarovati: da se ima sneg na njih preorati ali prekopati, pa prostemu kmetiču se to zdi novo in prazno delo, ker meni, ko pride jug, bo že sneg preoral. Vidi se že, da bo jug jel prepozno svoje delo opravljati. Mnogim kmetom že tudi klaje primanjkuje. Tak nam bo pustila terda zima opuljene njive, medlo živino, malo in slabega gnoja, — tarnja pa tudi ne bo pomagala kmetu, ki si svetovati ne dá. Musi.

Iz Ložke doline. D—n. Za dunajsko razstavo Vam mislim tudi nekaj poslati, če ni že prepozno *). 7. dan t. m. smo tudi pri nas čutili potres ob $^3/_4$ na 4; bil je precej hud, vendar brez vse škode. Bilo je sicer jasno vreme, vendar se je že jug čutil, in res se je bil še tisti dan prikazal.

Novičar iz raznih krajev.

V četertek popoldne ste Nju Veličanstvi srečno dospele na Dunaj, kterega ste zapustile pred 4 mesci. — Vsem vojakom, od feldvebelja doli, ki so leta 1848 in 1849 prisego prelomili in na Laškem pobegnili iz armade, so Cesar po sklepu od 27. febr. l. l. prizanesli in dovolili, da se smejo, ako se niso ukrivičili še kakošnega drugega hudodelstva, brez vse kazni poverniti k armadi in doslužiti navadni čas vojaške službe; tedaj se ima tudi tistim, ki so se že prej vernili k armadi, pa so zavolj pobega obsojeni bili k podaljšani vojaški službi, ta podaljšek odpustiti. — Po cesarskem dovoljenji se ima tistih 10.000 gold., kteri bi bili imeli goriško občino (sosesko) za napravo ceste do Romansa zadeti, iz deržavne dnarnice plačati. — Že je za gotovo določeno, da perve dní majnika se bota Cesar in Cesarica spet na pot podala in sicer na Ogersko. — Pričakuje se razun drugih novih postav ob kratkem tudi nova postava zastran Judov, nova obertnijska ali rokodelska postava, od ktere se je unidan govorilo, da je za več let odložena, in pa več colnih postav. — 26. dan p. m. je začela avstrijanska armada zapušati Moldavo in Valahijo ter bode spraznila do 15. t. m. popolnoma te deželi, v kterih je od septembra 1854 bila. — Na Angležkem se sedaj od ničesa drugega ne govorí kot od volitve novih poslancov za deržavni zbor. V tem pa se slava poje Palmerstonu, da se menda že sramujejo tisti, ki so mu jamo kopali, pa bojo padli kmali sami va-njo. Do 25. t. m. se pričakuje razglas, ki bode poklical novi deržavni zbor (parlament), kteri se bo snidel mesca maja. Za vojsko v Kini dela ministerstvo sedaj še krepkeje priprave; 5000 vojakov ima berž tjè odriniti in s francozko vlado je nek že tudi zedinjenje sklenjeno.— Černogorski knez je, kakor smo povedali, že v Parizu, pa do 10. t. m. ni še bil pri cesarji Napoleonu. „Agram. Zeit.“ piše čudno novico, da rusovska vlada noče vprihodnje več Černogorcem darovati navadnega dnarja in da je zatega voljo knez prepovedal, da se v cerkvenih molitvah ne smé več moliti za rusovskega cara!! Nasproti temu pa beremo v drugih časnikih, „da na svèt rusovske vlade in z rusovsko dnarno pripomočjo je potoval knez Danilo v Pariz; odtod gré v London, Berolin in na Dunaj, kamor ima perve dní maja priti. Knez želí, da s pripomočjo vseh velikih vlad bi se pravda njegova zoper Turke tako rešila, da bi se Černogora zamogla samostojna vzderžati; da bi ji bila rusovska vlada odtegnila navadni vsakoletni donesek, ni res“. Čigava je po tem takem prava? — Iz Carigrada se piše, da so poslednji čas v turški colnii v Galati mnogo slovanskih molitvinih knig zaderžali in odvzeli, ktere so imele na Bugarsko iti, ker so našli v njih molitve, naj bi mili Bog pokončal turško carstvo in ga podelil pravovernemu caru. — Čez tisto neumno prerokovanje, da ima repata zvezda 13. rožnika našo zemljo razrušiti in pokončati, se berejo sedaj mnoge zabavljice, in prav je, da se neslana novíca do dobrega prerešetá. „Res je — pravi neki časnik — „da je repata zvezda od leta 1556, ki je plahega Karola V. s prestola spodila in razujzdanega Filipa na-nj posadila, kje zaostala, ker čas njenega krogoteka je 292 let, in bi bila tedaj imela že leta 1848 priti, pa je ni bilo; morebiti so jo tadanje prekucije ostrašile ali pa je ona nevidno takrat svet prekucovala. Tudi lani je imela priti, pa je spet ni bilo, čeravno so je zvezdogledi pričakovali. Ker je po tem takem očitno, da nihče ne vé, kdaj da ima priti, kdo zdrave pameti more tako prederzen biti, da jo prerokuje na 13. rožnika in hoče sedaj celó dan in uro vediti, ko se dosihmal še leto ni moglo uganiti! Kar se pa tiče pokončanja zemlje, na ktero ima repatnica terčiti, je prerajtal slavni natoroslovec Arago, da je to z jedrom in repom celó nemogoče in v taki primeri kakor je številka 1 do številke 281 milijonov. Po Heršelji vaga več milijonov milj dolgi rep le kake 2 lota, njegova gostost in tišavna moč pa je milijon- in milijonkrat manja in slabeja kakor moč zemeljne atmosfere.

„Hod'mo deža prosit“ še omenim, da tudi Serbi tako za dež prosijo (glej Vukove „pjesme dodolske“ 86—88). Tudi pri starih Nemcih je ta običaj vladal, samo da so za bajilo (Zaubermittel) deklinici na mazinec prave noge privezali blen (hyosciamus). Glej več o tem Grimmovo „Deutsche Mithologie“ str. 560. Pis.

*) Ni še prepozno ne. Prav je, da pošljemo, kar naj več moremo. Vred.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.